

در پایان سال ۱۳۹۳، شاخص کل بورس اوراق بهادار تهران به ۶۲۵۳۱/۸ واحد رسید که نسبت به پایان سال ۱۳۹۲ به میزان ۲۰/۹ درصد کاهش داشت. در سال مذکور، تحولات در مذاکرات هسته‌ای ایران با گروه ۱+۵ و کاهش قیمت‌های جهانی کالاها مثل نفت و فلزات اساسی عامل اصلی کاهش شاخص‌های بورس بود. در پایان سال ۱۳۹۳، نسبت قیمت به درآمد انتظاری (P/E) کل بورس به ۵/۴ مرتبه رسید که نسبت به پایان سال ۱۳۹۲ با ۲۳/۵ درصد کاهش همراه بوده است.

به طور کلی در سال ۱۳۹۳، همه شاخص‌های قیمتی نسبت به سال گذشته با کاهش همراه بودند. در این میان، شاخص‌های «۵۰ شرکت فعال‌تر» و «بازار اول» بیشترین کاهش به میزان ۲۲/۸ و ۲۲/۷ درصد را در میان شاخص‌های قیمت دارا بودند.

شاخص سهام شناور آزاد که با هدف محاسبه وزن موثر شرکت‌ها براساس درصد سهام شناور آزاد مورد محاسبه قرار می‌گیرد، با کاهش ۲۰/۶ درصدی از ۹۰۹۷۸/۰ واحد در پایان سال ۱۳۹۲ به ۷۲۲۰۹/۸ واحد در پایان سال ۱۳۹۳ رسید. شاخص مذکور در سال قبل ۱۰۳/۹ درصد رشد داشت.

بررسی روند رشد ماهانه شاخص کل قیمت سهام در سال ۱۳۹۳ نشان می‌دهد که بیشترین بازده ماهانه بورس در اردیبهشت ماه با رشد شاخص به میزان ۳/۵ درصد رخ داد. بجز

در ماه‌های اردیبهشت، تیر، مهر و آبان، در سایر ماه‌های سال ۱۳۹۳ بازده ماهانه سرمایه‌گذاری در بورس رشد منفی داشت. بررسی روند رشد ماهانه شاخص مالی طی سال ۱۳۹۳ نشان می‌دهد که بیشترین بازدهی در اسفند ماه به میزان ۸/۷ درصد و بیشترین افت شاخص مالی در آذر ماه به میزان ۹/۸- درصد حاصل شد.

بیشترین بازدهی ماهانه شاخص صنعت در اردیبهشت ماه و به میزان ۴/۰ درصد بود. در سایر ماه‌های سال نیز بجز تیر، مهر و آبان، شاخص صنعت رشد ماهانه منفی داشت. بیشترین افت شاخص صنعت در آذر ماه به میزان ۷/۲- درصد بود.

شورای عالی بورس و اوراق بهادار و سازمان بورس و اوراق بهادار و هیات مدیره آن سازمان مجموعه‌ای از ضوابط و دستورالعمل‌ها را در سال ۱۳۹۳ به شرح ذیل تدوین و تصویب کردند:

- مصوبه در خصوص تعدیل مبالغ جزای نقدی موضوع تبصره ۱ ماده ۱۴ قانون توسعه ابزارها و نهادهای مالی جدید
- مصوبه در خصوص اعطای اعتبار از سوی کارگزاران در معاملات بورس کالای ایران

- مصوبه در خصوص شناسایی و تعریف «گواهی ظرفیت» به عنوان ابزار مالی

- دستورالعمل کنترل‌های داخلی شرکت‌های کارگزاری

- دستورالعمل اجرایی نحوه انجام معاملات بلوک در فرابورس ایران
- مصوبه در خصوص شناسایی «اسناد خزانه اسلامی» به عنوان ابزار مالی
- دستورالعمل اجرایی نحوه انجام معاملات بلوک در بورس اوراق بهادار تهران
- دستورالعمل عرضه اولیه سهام به روش ثبت سفارش در فرابورس ایران
- مصوبه در خصوص شناسایی و تعریف گواهی سپرده کالایی به عنوان ابزار مالی
- دستورالعمل اجرایی معاملات قرارداد اختیار معامله در شرکت بورس کالای ایران.

جدول ۱۸-۱- نماگرهای فعالیت بورس اوراق بهادار تهران(۱)

متوسط ارزش کل معاملات روزانه (میلیارد ریال)	متوسط تعداد معاملات روزانه (میلیون سهم)	تعداد روزهای فعالیت بورس طی سال	ارزش معاملات (میلیارد ریال)			تعداد معاملات (میلیون سهم)			
			کل	حق تقدم سهام	سهام	کل	حق تقدم سهام	سهام	
									سهام
۳۹۶۷/۹	۷۸۰/۶	۲۴۳	۹۶۴۱۹۸/۲	۸۸۱۴/۳	۹۵۵۳۳۸۳/۹	۱۸۹۶۸۸/۸	۳۸۱۹/۷	۱۸۵۸۶۹/۱	۱۳۹۲
۲۲۵۱/۱	۶۸۵/۴	۲۴۱	۵۴۲۵۲۲/۱	۱۴۱۱۶/۱	۵۲۸۴۰۶/۰	۱۶۵۱۸۴/۴	۱۲۳۴۸/۲	۱۵۲۸۳۶/۲	۱۳۹۳

ماخذ: شرکت بورس اوراق بهادار تهران
۱- تنها شامل معاملات نرمال در بورس اوراق بهادار می‌باشد.

جدول ۱۸-۲- شاخص‌های بازدهی سرمایه‌گذاری در بورس اوراق بهادار تهران (۱۳۶۹=۱۰۰)

درصد تغییر	پایان سال					
	۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۲		
	۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۱	شاخص کل قیمت
-۲۰/۹	۱۰۷/۷	۶۲۵۳۱/۸	۷۹۰۱۵/۴	۳۸۰۴۰/۸	شاخص شناور آزاد	
-۲۰/۶	۱۰۳/۹	۷۲۲۰۹/۸	۹۰۹۷۸/۰	۴۴۶۲۰/۳	شاخص قیمت مالی	
-۱۴/۳	۱۵۹/۲	۱۳۵۰۸۸/۸	۱۵۷۶۲۷/۹	۶۰۸۱۱/۶	شاخص قیمت صنعت	
-۲۲/۱	۱۰۰/۲	۵۱۲۹۶/۰	۶۵۸۳۶/۹	۳۲۸۹۱/۷	شاخص قیمت بازار اول	
-۲۲/۷	۹۵/۲	۴۵۳۱۷/۵	۵۸۶۰۶/۸	۳۰۰۳۰/۷	شاخص قیمت بازار دوم	
-۱۶/۱	۱۴۲/۶	۱۲۷۸۴۰/۶	۱۵۲۴۴۱/۶	۶۲۸۳۹/۹	شاخص ۵۰ شرکت فعال تر(میانگین موزون)	
-۲۲/۸	۱۰۶/۲	۲۵۷۶/۳	۳۳۳۵/۸	۱۶۱۷/۷		

ماخذ: شرکت بورس اوراق بهادار تهران

در سال مورد بررسی، بورس اوراق بهادار تهران ۲۴۱ روز

فعال بود. در این سال متوسط تعداد معاملات روزانه سهام و حق تقدم سهام ۶۸۵/۴ میلیون سهم به ارزش ۲۲۵۱/۱ میلیارد ریال بود که در مقایسه با سال قبل به ترتیب ۱۲/۲ و ۴۳/۳ درصد کاهش داشت.

مقایسه معاملات انجام گرفته سهام و حق تقدم سهام به تفکیک دو نیمه سال ۱۳۹۳ نشان می‌دهد حدود ۴۵/۴ درصد از تعداد و ۶۰/۹ درصد از ارزش کل معاملات در نیمه اول و به ترتیب ۵۴/۶ و ۳۹/۱ درصد از تعداد و ارزش کل معاملات در نیمه دوم سال صورت گرفت.

۱۸-۱- سهام

۱۸-۱-۱- معاملات سهام و حق تقدم سهام

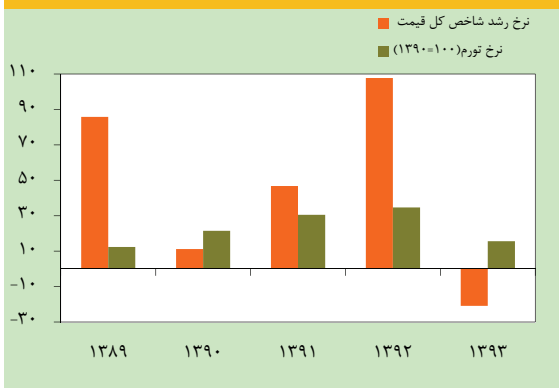
در سال ۱۳۹۳، تعداد ۱۶۵/۲ میلیارد سهم و حق تقدم سهام به ارزش ۵۴۲/۵ هزار میلیارد ریال در بورس اوراق بهادار تهران داد و ستد شد. این ارقام در مقایسه با معاملات سال قبل به ترتیب ۱۲/۹ و ۴۳/۷ درصد کاهش نشان می‌دهد.

از مجموع تعداد سهام و حق تقدم سهام مبادله شده در این سال، ۶۹/۱ درصد در بازار اول و ۳۰/۹ درصد در بازار دوم داد و ستد شد. همچنین، از مجموع ارزش مبادلات انجام گرفته، ۵۷/۷ درصد در بازار اول و ۴۲/۳ درصد در بازار دوم انجام پذیرفت.

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۳

در سال مورد بررسی، صنایع «منسوجات»، «خدمات فنی و مهندسی»، «محصولات شیمیایی»، «استخراج زغال سنگ» و «فرآورده‌های نفتی، کک و سوخت هسته‌ای» به لحاظ تعداد سهام داد و ستد شده، و صنایع «فرآورده‌های نفتی، کک و سوخت هسته‌ای»، «منسوجات»، «فلزات اساسی»، «کاشی و سرامیک» و «استخراج زغال سنگ» به لحاظ ارزش معاملات سهام و حق تقدم سهام در مقایسه با سال قبل با بیشترین کاهش مواجه بودند. در مجموع، ۵ صنعت مزبور به میزان ۱۷/۱ واحد درصد بر کاهش رشد ارزش سهام داد و ستد شده نسبت به سال قبل تاثیر گذاشتند. در سال مورد بررسی، صنایع «خودرو و ساخت قطعات»، «بانک‌ها و موسسات اعتباری»، «سرمایه‌گذاری‌ها» و «محصولات شیمیایی» که بالاترین تعداد سهام و حق تقدم سهام معامله شده در بازار را به خود اختصاص دادند، موجب ۷/۳ واحد درصد کاهش در تعداد معاملات و ۱۹/۳ واحد درصد کاهش در ارزش معاملات سهام و حق تقدم سهام در بازار نسبت به سال قبل شدند.

نمودار ۱۸-۲- مقایسه نرخ رشد شاخص قیمت سهام با تورم (درصد)

در سال ۱۳۹۳، تعداد دفعات داد و ستد اوراق بهادار حدود ۱۲/۹ میلیون نوبت بود که در مقایسه با سال قبل ۲۴/۶ درصد کاهش یافت. رشد مزبور در سال قبل معادل ۲۲۷/۱ درصد بود.

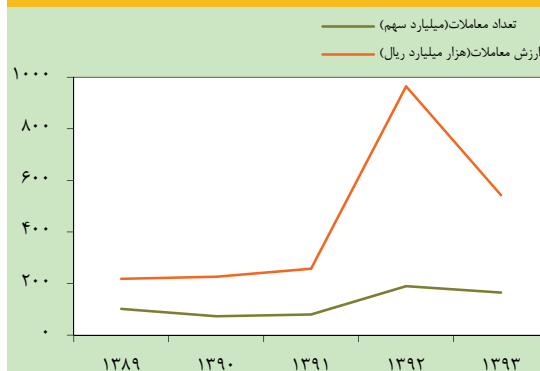
جدول ۱۸-۳- معاملات سهام و حق تقدم سهام

(سهیم درصد) در بورس اوراق بهادار تهران

	ارزش		تعداد	
	نیمه اول	نیمه دوم	نیمه اول	نیمه دوم
۱۳۹۲	۴۳/۱	۵۶/۹	۴۸/۷	۵۱/۳
۱۳۹۳	۴۵/۴	۵۴/۶	۶۰/۹	۳۹/۱

ماخذ: شرکت بورس اوراق بهادار تهران

نمودار ۱۸-۱- معاملات سهام در بورس اوراق بهادار تهران

آمار معاملات سهام و حق تقدم سهام در بورس اوراق بهادار تهران به تفکیک صنایع در سال ۱۳۹۳ نشان می‌دهد، صنعت «خودرو و ساخت قطعات» با ۲۳/۵ درصد از کل تعداد، بالاترین سهم از کل تعداد معاملات، و صنعت محصولات شیمیایی با ۲۹ درصد از کل ارزش سهام مبادله شده، بیشترین سهم از کل ارزش مبادلات سهام و حق تقدم سهام را به خود اختصاص دادند. صنعت بانک‌ها و موسسات اعتباری به لحاظ تعداد سهام مبادله شده با ۲۱/۹ درصد از کل تعداد سهام مبادله شده و صنعت خودرو و ساخت قطعات با ۱۴/۱ درصد از کل ارزش سهام مبادله شده در رتبه دوم قرار گرفتند.

در سال مورد بررسی، تعداد و ارزش معاملات سهام و حق تقدم سهام صنایع «دباغی، پرداخت چرم و ساخت انواع پاپوش»، «انتشار، چاپ و تکثیر» و «ماشین‌آلات و تجهیزات» به ترتیب از بیشترین درصد افزایش در مقایسه با سال گذشته برخوردار بودند.

جدول ۱۸-۴- تعداد دفعات معامله و تعداد خریداران اوراق بهادار

درصد تغییر		سال			
۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۱	
-۲۴/۶	۲۲۷/۱	۱۲۹۱۶/۴	۱۷۱۲۵/۳	۵۲۳۵/۳	تعداد دفعات معامله (هزار معامله)
-۳۶/۰	۲۲۰/۱	۳۷۰۹/۶	۵۷۹۹/۲	۱۸۱۱/۹	تعداد خریداران (هزار خریدار)
۳۶/۱	-۲۶/۱	۴۴/۵	۳۲/۷	۴۴/۲	متوسط تعداد خرید هر نفر (هزار سهم/برگه)
-۱۲/۰	۱۷/۲	۱۴۶/۲	۱۶۶/۳	۱۴۱/۹	متوسط ارزش خرید هر نفر (میلیون ریال)

ماخذ: شرکت بورس اوراق بهادار تهران

در پایان سال ۱۳۹۳، ارزش جاری بازار سهام به ۲۸۱۳/۲ هزار میلیارد ریال رسید که در مقایسه با رقم پایان سال قبل ۲۷/۲ درصد کاهش داشت. نسبت ارزش جاری بازار سهام به تولید ناخالص داخلی، که به عنوان معیار سنجش عمق بازار سهام مورد استفاده قرار می‌گیرد، در سال مورد بررسی ۲۶/۰ درصد بود که در مقایسه با سال قبل ۱۵/۳ واحد درصد کاهش نشان می‌دهد.

جدول ۱۸-۵- ارزش جاری بازار سهام، ارزش معاملات و نسبت فعالیت بورس (۱)

(هزار میلیارد ریال)

نسبت فعالیت بورس (درصد) (۲)	میانگین ارزش جاری بازار	ارزش معاملات	ارزش جاری بازار در پایان سال	ارزش جاری بازار در پایان سال	
۳۴/۶	۲۷۸۶/۷	۹۶۴/۲	۳۸۶۶/۰	۱۳۹۲	
	۸۶/۴	۲۷۵/۱	۱۲۶/۴		درصد تغییر نسبت به سال قبل
۱۶/۲	۳۳۳۹/۶	۵۴۲/۵	۲۸۱۳/۲	۱۳۹۳	
	۱۹/۸	-۴۳/۷	-۲۷/۲		درصد تغییر نسبت به سال قبل

ماخذ: شرکت بورس اوراق بهادار تهران

۱- شامل تابلو غیر رسمی و اوراق مشارکت نمی‌باشد.

۲- براساس میانگین اول و آخر دوره ارزش جاری بازار سهام به ارزش معاملات محاسبه شده است.

در سال ۱۳۹۳، نسبت قیمت به بازده انتظاری (P/E) بورس اوراق بهادار معادل ۵/۴ مرتبه بود که در مقایسه با سال قبل ۲۳/۵ درصد کاهش یافت.

در میان اجزای شاخص کل قیمت سهام در پایان سال ۱۳۹۳، شاخص قیمت مالی به ۱۳۵۰۸۸/۸ واحد رسید که در مقایسه با رقم شاخص در پایان سال قبل ۱۴/۳ درصد کاهش نشان می‌دهد. شاخص قیمت صنعت نیز از ۶۵۸۳۶/۹ واحد در پایان سال ۱۳۹۲ با ۲۲/۱ درصد کاهش به ۵۱۲۹۶/۰ واحد در پایان سال ۱۳۹۳ رسید.

در پایان سال ۱۳۹۳، شاخص قیمت سهام در بازار اول به ۴۵۳۱۷/۵ واحد رسید که در مقایسه با رقم این شاخص

در پایان سال ۱۳۹۳، صنایع «محصولات شیمیایی»، «بانکها و موسسات اعتباری»، «فلزات اساسی» و «شرکت‌های چندرشته‌ای صنعتی» به ترتیب با ۲۲/۳، ۱۳/۴، ۹/۸ و ۸/۸ درصد و در مجموع ۵۴/۳ درصد، بیشترین سهم از ارزش جاری بازار سهام را در اختیار داشتند. نسبت فعالیت بورس در سال ۱۳۹۳ به ۱۶/۲ درصد رسید که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۱۸/۴ واحد درصد کاهش نشان می‌دهد. نسبت فعالیت بورس در سال قبل ۳۴/۶ درصد بود.

۱۸-۱-۲- شاخص‌های قیمت و بازدهی بازار سهام

شاخص کل قیمت در پایان سال ۱۳۹۳ به ۶۲۵۳۱/۸ واحد رسید که در مقایسه با پایان سال قبل ۲۰/۹ درصد کاهش داشت.

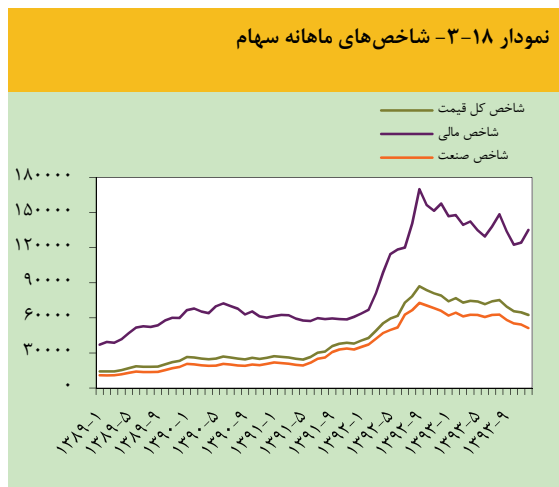
گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۳

صنعت کاهش یافت. صنایع «سایر واسطه‌گری‌های مالی»، «لاستیک و پلاستیک»، «حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات» و «ساخت رادیو، تلویزیون و دستگاه‌ها و وسایل ارتباطی» بیشترین افزایش شاخص قیمت را در میان صنایع مختلف به ترتیب به میزان ۵۳/۰، ۳۶/۹، ۳۰/۷ و ۲۶/۵ درصد به خود اختصاص دادند. صنایع «فرآورده‌های نفتی، کک و سوخت هسته‌ای»، «محصولات کاغذی»، «قند و شکر» و «کاشی و سرامیک» با ۵۲/۵، ۴۶/۸، ۴۶/۷ و ۴۰/۰ درصد با بیشترین کاهش شاخص مواجه بودند.

۱۸-۲- تعداد شرکت‌های بورس اوراق بهادار تهران

در سال ۱۳۹۳، تعداد شرکت‌های درج شده روی تابلوهای بورس به ۳۱۴ شرکت رسید. در این سال شرکت‌های تشکیل‌دهنده شاخص مالی ۳۷ شرکت بودند که از این میان، بانک‌ها و موسسات اعتباری ۱۱، سرمایه‌گذاری‌ها ۱۶، بیمه و صندوق بازنشستگی بجز تامین اجتماعی ۵ و سایر واسطه‌گری‌های مالی ۵ عدد بودند.

در پایان سال ۱۳۹۲ به میزان ۲۲/۷ درصد کاهش داشت. شاخص قیمت در بازار دوم نیز به ۱۲۷۸۴۰/۶ واحد در پایان سال ۱۳۹۳ رسید که ۱۶/۱ درصد نسبت به پایان سال قبل کاهش نشان می‌دهد.

در میان صنایع ۳۶ گانه بورس اوراق بهادار تهران در سال

۱۳۹۳، شاخص قیمت ۱۰ صنعت افزایش و شاخص قیمت ۲۶

جدول ۱۸-۶- تعداد شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

تغییر	پایان سال		
	۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۱
شرکت‌های پذیرفته شده	۳۲۳	۳۲۸	۳۴۲
شرکت‌های تشکیل‌دهنده شاخص مالی (۱)	۳۷	۳۶	۳۴
سایر شرکت‌ها	۲۸۶	۲۹۲	۳۰۸
شرکت‌های حذف شده	۹	۱۲	۲۰
شرکت‌های درج شده روی تابلوها	۳۱۴	۳۱۶	۳۲۲

ماخذ: شرکت بورس اوراق بهادار تهران
 ۱- در سال‌های مذکور، این شرکت‌ها شامل شرکت‌های صنایع «بانک‌ها و موسسات اعتباری»، «سرمایه‌گذاری‌ها»، «سایر واسطه‌گری‌های مالی» و «بیمه و صندوق بازنشستگی بجز تامین اجتماعی» می‌باشند.

۱۸-۳- مبالغ ثبت شده افزایش سرمایه شرکت‌های پذیرفته

شده در بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران

بررسی، منبع اصلی تامین مالی افزایش سرمایه شرکت‌ها از محل مطالبات و آورده نقدی بود، به گونه‌ای که ۴۹/۸ درصد از مجموع افزایش سرمایه شرکت‌ها از محل مذکور تامین شد. رقم مشابه سال قبل ۱۹/۹ درصد بود.

در سال ۱۳۹۳، مجموع افزایش سرمایه شرکت‌های

بورسی و فرابورسی ۲۲۸/۲ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه

با سال قبل ۱۱۶/۶ درصد افزایش نشان می‌دهد. در سال مورد

جدول ۱۸-۷- مبالغ ثبت شده افزایش سرمایه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران (میلیارد ریال)

از محل سود انباشته	از محل اندوخته‌ها	از محل مطالبات و آورده نقدی	تجدید ارزیابی دارایی‌های ثابت	جمع کل افزایش سرمایه	درصد تغییر کل افزایش سرمایه
۱۷۶۴۶/۴	۸۷۳/۷	۲۰۹۸۴/۸	۶۵۸۲۳/۶	۱۰۵۳۲۸/۶	-۰/۹
۱۶/۸	۰/۸	۱۹/۹	۶۲/۵	۱۰۰/۰	-
۳۶۶۸۲/۳	۵۸۹۰۳/۲	۱۱۳۷۱۳/۷	۱۸۸۷۵/۰	۲۲۸۱۷۴/۲	۱۱۶/۶
۱۶/۱	۲۵/۸	۴۹/۸	۸/۳	۱۰۰/۰	-

ماخذ: سازمان بورس و اوراق بهادار

۱۸-۴- فعالیت کارگزاران بورس اوراق بهادار

در سال ۱۳۹۳، تعداد ۱۰۲ شرکت کارگزاری در بورس اوراق بهادار فعال بود. در این میان، ۱۷ کارگزاری مربوط به بانک‌های دولتی و غیر دولتی بود که سهم آنها از مجموع ارزش خرید و فروش سهام و حق تقدم سهام به ترتیب ۲۰/۷ و ۴۰/۹ درصد بود. تعداد ۸۵ کارگزاری غیر بانکی در سال ۱۳۹۳ در بورس اوراق بهادار فعال بودند که سهم آنها از کل ارزش خرید سهام و حق تقدم سهام ۷۹/۳ درصد و از مجموع ارزش فروش ۵۹/۱ درصد بود.

در سال ۱۳۹۳، تعداد ۱۰۲ شرکت کارگزاری در بورس اوراق بهادار فعال بود. در این میان، ۱۷ کارگزاری مربوط به بانک‌های دولتی و غیر دولتی بود که سهم آنها از مجموع ارزش خرید و فروش سهام و حق تقدم سهام به ترتیب ۲۰/۷ و ۴۰/۹ درصد بود.

جدول ۱۸-۸- فعالیت کارگزاران بورس اوراق بهادار

(میلیارد ریال - درصد)

تعداد در سال ۱۳۹۳	تعداد در سال ۱۳۹۲	تعداد در سال ۱۳۹۳	تعداد در سال ۱۳۹۲	سهم از خرید سهام (۱) درصد تغییر	سهم از فروش سهام (۱) درصد تغییر
۸۵	۶۴۵۵۳۰	۴۳۰۰۱۲	۵۴۹۰۴۶	-۳۳/۴	-۴۱/۶
۱۷	۳۱۸۶۶۸	۱۱۲۵۱۰	۴۱۵۱۵۳	-۶۴/۷	-۴۶/۶
۱۰۲	۹۶۴۱۹۸	۵۴۲۵۲۲	۹۶۴۱۹۸	-۴۳/۷	-۴۳/۷

ماخذ: شرکت بورس اوراق بهادار تهران
۱- ارقام بدون احتساب معاملات تابلو غیر رسمی و اوراق مشارکت است.

۱۸-۵- تالارهای بورس اوراق بهادار

در راستای گسترش جغرافیایی بورس و فراهم کردن امکان دسترسی عموم به بازار سرمایه و ایجاد فرصت سرمایه‌گذاری برای آنها، تا پایان سال ۱۳۹۳ تعداد تالارهای بورس فعال به ۴۲ تالار رسید. در این سال مجموع مبادلات انجام شده (حجم خرید و فروش) با احتساب معاملات الکترونیکی تعداد ۳۳۰/۶ میلیارد سهم و برگه اوراق بهادار به ارزش ۱۱۱۸/۶ هزار میلیارد ریال بود که نسبت به سال قبل به ترتیب ۱۲/۹ و ۴۲/۷ درصد کاهش یافت. از مجموع تعداد و ارزش مبادلات اوراق بهادار کشور به ترتیب ۵۷/۸ و ۶۱/۸ درصد متعلق به تالار بورس تهران و میزان ۲۵/۵ درصد از تعداد و ۱۸/۰ درصد از ارزش خرید و فروش سهام و حق تقدم مربوط به معاملات الکترونیکی بود. در سال ۱۳۹۲، سهم معاملات الکترونیکی به ترتیب ۲۰/۳ و ۱۵/۶ درصد از تعداد و ارزش مبادلات بود.

در راستای گسترش جغرافیایی بورس و فراهم کردن امکان دسترسی عموم به بازار سرمایه و ایجاد فرصت سرمایه‌گذاری برای آنها، تا پایان سال ۱۳۹۳ تعداد تالارهای بورس فعال به ۴۲ تالار رسید. در این سال مجموع مبادلات انجام شده (حجم خرید و فروش) با احتساب معاملات الکترونیکی تعداد ۳۳۰/۶ میلیارد سهم و برگه اوراق بهادار به ارزش ۱۱۱۸/۶ هزار میلیارد ریال بود که نسبت به سال قبل به ترتیب ۱۲/۹ و ۴۲/۷ درصد کاهش یافت.

گزارش اقتصادی و ترانزنامه سال ۱۳۹۳

۱۸-۶- بورس کالا

۱۳۹۳ مربوط به فولاد با سهم ۷۴/۸ درصد، مس با سهم ۱۵/۶ درصد و آلومینیوم با سهم ۶/۷ درصد بود. همچنین، ۷۲/۲ درصد از ارزش محصولات صنعتی و معدنی در بورس به صورت سلف، ۲۷/۰ درصد به صورت نقدی و بقیه به صورت نسیه انجام شد.

در سال مورد بررسی، حدود ۱۲۶/۲ هزار تن محصولات کشاورزی از جمله گندم، برنج، جو، ذرت، شکر، نخود، مرغ منجمد، زعفران و دانه‌های روغنی به ارزش ۱۶۲۸/۶ میلیارد ریال در تالار کشاورزی بورس کالا مبادله شد. در این بازار، ۸۷/۲ هزار تن ذرت به ارزش ۷۴۳/۵ میلیارد ریال معامله شد. حجم معاملات برنج و شکر به ترتیب ۹/۰ و ۷/۷ هزار تن به ارزش ۲۶۶/۰ و ۱۴۸/۸ میلیارد ریال بود.

در سال ۱۳۹۳، تعداد ۱۰ گروه فرآورده‌های نفتی و پتروشیمی در بورس کالا داد و ستد شد. وزن و ارزش محصولات داد و ستد شده به ترتیب ۱۱/۴ میلیون تن و ۲۰۳/۰ هزار میلیارد ریال بود. بیشترین حجم معاملات مربوط به قیر و بیشترین ارزش معاملات مربوط به گروه پلیمرها بود که به ترتیب ۴۰/۵ و ۴۳/۱ درصد از وزن و ارزش معاملات را به خود اختصاص دادند.

۱۸-۷- فرابورس ایران

در سال ۱۳۹۳، ارزش کل معاملات فرابورس ایران به ۳۳۲/۴ هزار میلیارد ریال رسید که نسبت به سال قبل ۱۴/۱ درصد افزایش نشان می‌دهد. حجم معاملات فرابورس ایران طی سال مورد بررسی ۵۲/۷ میلیارد ورقه بود که نسبت به سال گذشته ۳۲/۹ درصد افزایش یافته است.

با ادغام بورس‌های فلزات و کشاورزی در سال ۱۳۸۶ و تشکیل بورس کالای ایران و راه‌اندازی تالار فرآورده‌های نفتی و پتروشیمی در سال مذکور، معاملات کالایی در سه تالار «محصولات صنعتی و معدنی»، «محصولات کشاورزی» و «فرآورده‌های نفتی و پتروشیمی» انجام می‌شود.

در سال ۱۳۹۳، بورس کالای ایران ۲۴۱ روز معاملاتی را سپری نمود. طی سال مورد بررسی، ۲۳/۸ میلیون تن انواع کالاها در سه گروه اصلی مذکور داد و ستد شدند که نسبت به سال گذشته ۲/۴ درصد کاهش داشت.

طی سال مورد بررسی، ارزش معاملات بورس کالای ایران ۴۰۱/۹ هزار میلیارد ریال بود که نسبت به سال قبل ۶/۱ درصد کاهش نشان می‌دهد.

در سال ۱۳۹۳، در مجموع ۱۲/۲ میلیون تن محصولات صنعتی و معدنی به ارزش ۱۹۷/۳ هزار میلیارد ریال مبادله شد که نسبت به سال قبل از لحاظ حجم و ارزش به ترتیب ۹/۷ و ۱۲/۸ درصد کاهش نشان می‌دهد. از رقم مذکور، ۸/۹ میلیون تن به ارزش ۱۴۷/۵ هزار میلیارد ریال به معاملات فولاد اختصاص داشت. حجم معاملات مس و آلومینیوم نیز به ترتیب ۳۷۲/۴ و ۱۶۶/۰ هزار تن به ارزش ۳۰/۹ و ۱۳/۳ هزار میلیارد ریال بود.

نسبت حجم معاملات انواع محصولات به کل محصولات صنعتی و معدنی در سال ۱۳۹۳ نشان می‌دهد که ۷۲/۸ درصد معاملات به فولاد، ۲۲/۶ درصد به سنگ‌آهن، ۳/۰ درصد به مس و ۱/۴ درصد به آلومینیوم تعلق داشته است. بالاترین سهم از ارزش معاملات محصولات صنعتی و معدنی در سال

جدول ۱۸-۹- مقایسه ارزش و حجم معاملات در بازارهای فرابورس

ایران طی سال ۱۳۹۳

ارزش معاملات (میلیارد ریال)	سهام (درصد)	حجم معاملات (میلیون ورقه)	سهام (درصد)
۳۰۹۲۴/۹	۹/۳	۹۶۰۸/۱	۱۸/۳
۵۷۳۵۵/۳	۱۷/۳	۱۶۲۱۶/۰	۳۰/۸
۴۸۸۳۴/۳	۱۴/۷	۳۷۲۲/۱	۷/۱
۱۵۸۱۳۳/۵	۴۷/۶	۲۶۹/۴	۰/۵
۳۷۱۹۸/۸	۱۱/۲	۲۲۸۶۲/۹	۴۳/۴
۳۳۲۴۴۶/۹	۱۰۰/۰	۵۲۶۷۸/۴	۱۰۰/۰

ماخذ: شرکت فرابورس ایران

۱- بازار دوم شامل شرکت‌هایی است که امکان عرضه گسترده سهام را ندارند (به شرط عرضه حداقل ۵ درصد سهام).

۲- بازار سوم، بازار عرضه اوراق بهاداری است که در بورس یا فرابورس پذیرفته نشده باشند در این بازار پذیرهنویسی و عرضه یک‌جای اوراق بهادار انجام می‌شود.

۱۸-۸- صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک

تعداد صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک از

۱۱۹ صندوق در سال ۱۳۹۲ به ۱۳۶ صندوق در سال ۱۳۹۳

افزایش یافت.

جدول ۱۸-۱۰- عملکرد صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک

درصد تغییر	سال	
	۱۳۹۳	۱۳۹۲
۱۴/۳	۱۳۶	۱۱۹
ارزش روز کل صندوق‌ها (میلیارد ریال) (۱)	۳۹۷۸۸	۷۰۱۳۱
تعداد سرمایه‌گذاران	۱۰۸۸۱۷	۱۶۷۷۹۷
حقیقی	۱۱۱۴	۱۳۱۷
حقوقی	۱۰۹۹۳۱	۱۶۹۱۱۴
کل	۵۲/۸	۵۴/۲
ارزش معاملات سهام صندوق‌ها (مجموع ارزش خرید و فروش سهام- میلیارد ریال)	۵۴۶۶۱	۵۹۲۹۳
	۸/۵	

ماخذ: سازمان بورس و اوراق بهادار

۱- عملکرد در پایان سال می‌باشد.

از مجموع ارزش کل معاملات فرابورس در این

سال، ۴۷/۶ درصد در بازار ابزارهای نوین مالی، ۱۷/۳ درصد

در بازار دوم، ۱۴/۷ درصد در بازار سوم و ۹/۳ درصد در بازار

اول انجام پذیرفت. بازار پایه فرابورس ایران در اجرای بند

(ب) ماده ۹۹ قانون برنامه پنجم توسعه در سال ۱۳۹۰ آغاز

به کار نمود؛ این بازار در سال ۱۳۹۳ سهمی معادل ۱۱/۲

درصد از کل ارزش و ۴۳/۴ درصد از کل حجم معاملات

بازارهای فرابورس کشور را به خود اختصاص داد. حجم و ارزش

سهام مبادله شده در بازار اول در سال ۱۳۹۳ نسبت به

سال ۱۳۹۲ به ترتیب رشدی معادل ۵۶/۸ و ۲۳/۲ درصد

نشان می‌دهد.

بازار اوراق مشارکت فرابورس ایران که در تاریخ

۱۳۸۸/۷/۱۱ راه‌اندازی شد، در سال ۱۳۸۹ با تنوع بخشیدن به

ابزارهای بدهی در این بازار، تغییر نام پیدا کرد و از سال ۱۳۹۰

با نام بازار «ابزارهای نوین مالی» به فعالیت خود ادامه داد. در

سال ۱۳۹۳، تعداد ۲۶۹/۴ میلیون ورقه به ارزش ۱۵۸/۱ هزار

میلیارد ریال در بازار ابزارهای نوین مالی معامله شد. ۹۲/۳

درصد از ارزش معاملات بازار ابزارهای نوین مالی مربوط

به ابزارهای با درآمد علی‌الحساب ثابت، ۷/۰ درصد از

ارزش معاملات مربوط به حق تقدم استفاده از تسهیلات مسکن

و بقیه مربوط به واحدهای صندوق‌های سرمایه‌گذاری قابل

معامله بود.

در سال ۱۳۹۳، تعداد نمادهای معاملاتی فرابورس

۲۸۰ نماد بود که در مقایسه با سال گذشته ۱۱/۱ درصد

رشد داشت.

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۳

طبق بند (د) تبصره ۶ ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۹۳، به شهرداری کلان‌شهرها اجازه داده شد به طور مشترک یا انفرادی با مجوز بانک مرکزی و تایید وزارت کشور تا سقف ۷۰۰۰۰ میلیارد ریال اوراق مشارکت منتشر کنند. در این سال تنها معادل ۱۷۵۰۰/۰ میلیارد ریال اوراق مشارکت شهرداری‌ها با نرخ ۲۲ درصد انتشار یافت و ۲۲۳۳/۰ میلیارد ریال آن به فروش رسید. سهم شهرداری‌های استان‌ها و کلان‌شهرها از کل اوراق مشارکت منتشر شده ۵۳/۸ درصد و از کل اوراق فروش رفته ۹۸/۸ درصد بود.

همچنین در سال مورد بررسی، برای تامین مالی طرح‌های دولتی ۱۵/۰ هزار میلیارد ریال اوراق مشارکت توسط وزارت امور اقتصاد و دارایی منتشر شد که ۰/۲ درصد آن معادل ۲۷/۹ میلیارد ریال به فروش رسید.

ارزش روز کل این صندوق‌ها از ۳۹/۸ هزار میلیارد ریال در پایان سال ۱۳۹۲ با ۷۶/۳ درصد افزایش به ۷۰/۱ هزار میلیارد ریال در پایان سال ۱۳۹۳ رسید. تعداد کل سرمایه‌گذاران (حقیقی و حقوقی) این صندوق‌ها از ۱۰۹۹۳۱ در سال ۱۳۹۲ به ۱۶۹۱۱۴ در سال ۱۳۹۳ رسید. ارزش معاملات سهام صندوق‌های سرمایه‌گذاری (مجموع ارزش خرید و فروش سهام) با ۸/۵ درصد افزایش نسبت به سال قبل به ۵۹/۳ هزار میلیارد ریال در سال ۱۳۹۳ رسید. طی سال ۱۳۹۳، کلیه صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک، بازده کمتر از ۲۰ درصد داشتند. این در حالی است که نرخ سود اوراق مشارکت در این سال ۲۲ درصد بوده است.

۱۸-۹- اوراق مشارکت

در سال ۱۳۹۳، مبلغ ۳۲/۵ هزار میلیارد ریال اوراق مشارکت منتشر شد که ۲/۳ هزار میلیارد ریال آن (۷/۰ درصد) به فروش رفت.

جدول ۱۸-۱۱- وضعیت اوراق مشارکت

(هزار میلیارد ریال)

وضعیت اوراق	نرخ سود علی‌الحساب (درصد)	مبلغ منتشر شده	مبلغ منتظر فروش رفته	کل مبلغ مصوب	تعداد دفعات انتشار اوراق مشارکت	تعداد طرح‌های اوراق مشارکت منتشره در هر سال		
						سررسید شده	سررسید نشده	
						از ابتدای انتشار تا پایان		
						سال ۱۳۹۲	سال ۱۳۹۳	
۲۵۹/۰	۴۹۲/۴	۱۵/۵-۲۴	۶۳۵/۱	۹۰۰/۰	۹۳۸/۳	۲۴۷	۲۵۲	
۲/۳	۰/۰	۲۲/۰	۲/۳	۳۲/۵	۳۲/۵	۹	۹	
۲۶۱/۳	۴۹۲/۴	-	۶۳۷/۴	۹۳۲/۵	۹۷۰/۸	۲۵۶	۲۶۱	
							از ابتدای انتشار (سال ۱۳۷۳)	

۱۸-۱۰- بررسی مقایسه‌ای بورس ایران و جهان

توکیو، لندن، شانگهای، یورونکست اروپا، هنگ‌کنگ، کانادا، سنژن و آلمان به ترتیب ۱۰ بورس بزرگ جهان از نظر ارزش بازار سهام^(۳) بودند و در مجموع با ۵۱/۱ هزار میلیارد دلار حدود

براساس گزارش فدراسیون جهانی بورس‌ها^(۱)، نماگرهای عمده فعالیت بورس‌های عضو این فدراسیون نشان می‌دهد که در سال ۲۰۱۴ میلادی، بورس‌های نیویورک، نزدک،

۲- market capitalization

۱- World Federation of Exchanges, Annual Report and Statistics, ۲۰۱۴

معاملات بورس‌های عضو این فدراسیون طی سال ۲۰۱۴ نسبت به سال گذشته ۲۰/۷ درصد افزایش داشت.

اگرچه شاخص‌های اصلی قیمت در هریک از بورس‌ها به روش متفاوتی محاسبه می‌شود، اما درصد تغییرات آنها می‌تواند نشان‌دهنده میانگین بازده بازار باشد. در سال ۲۰۱۴، به لحاظ شاخص قیمت و بازده (کل)، بورس بوینس آیرس و شانگهای در میان اعضای این فدراسیون به ترتیب رتبه اول و دوم را به خود اختصاص دادند و نسبت به سال قبل ۵۶/۳ و ۵۲/۹ درصد افزایش یافتند. براساس این گزارش، بازده بورس تهران ۲۱/۱- درصد بوده است.

۷۵/۱ درصد از ارزش بازار سهام بورس‌های عضو را در اختیار داشتند. ارزش بازار سهام بورس‌های عضو این فدراسیون طی سال ۲۰۱۴ نسبت به سال قبل ۴/۷ درصد افزایش داشت. در سال ۲۰۱۴، بورس‌های تهران، مسکو و آتن بیشترین کاهش ارزش بازار را تجربه نمودند.

بیشترین ارزش معاملات سهام^(۱) در این سال به ترتیب به بورس‌های نیویورک، بتس آمریکا، نزدک، شانگهای، شنژن، ژاپن، لندن، بتس اروپا، یورونکست و هنگ‌کنگ تعلق داشت که در مجموع با ۶۷/۶ هزار میلیارد دلار حدود ۸۳/۵ درصد از ارزش معاملات سهام بورس‌های عضو را در اختیار داشتند. ارزش

^۱- value of share trading